

**UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
ȘCOALA DOCTORALA DE TEOLOGIE
DOMENIUL TEOLOGIE**

**CREAȚIA MUZICALĂ RELIGIOASĂ ROMÂNEASCĂ
PENTRU COPII
DIN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA
(REZUMAT)**

Conducător de doctorat:

Pr. Prof. Univ. Dr. Adam Domin

Drd. Pr. Daniel Camară

ALBA IULIA

2020

INTRODUCERE / 6

1. Considerații introductive / 6

2. Scopul cercetării / 6

3. Metodele și stadiul cercetării actuale / 7

4. Importanța cercetării / 8

1. AUTORI ROMÂNI DE CÂNTECE RELIGIOASE PENTRU COPII DIN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA / 10

1.1. Autori și lucrări muzicale în perioada 1900-1945 / 10

1.1.1. Baciou Constantin (1895-1959) / 10

1.1.2. Botez Marcel (1883-1954) / 11

1.1.3. Brăiloiu Constantin (1893-1958) / 12

1.1.4. Brătianu Ionel (1885-1921) / 15

1.1.5. Breazul George (1887-1961) / 16

1.1.6. Chirescu Ioan D. (1889-1980) / 24

1.1.7. Comișel Gheorghe (1885-1955) / 25

1.1.8. Cordoneanu Constantin M. (1852-1918) / 26

1.1.9. Cristescu Cecilia / 27

1.1.10. Costescu Ion (1860-1935) / 28

1.1.11. Crișan Iuliu (1876-1946) / 28

1.1.12. Croitoru Ion (1884-1972) / 29

1.1.13. Cuclin Dimitrie (1885-1978) / 30

1.1.14. Cucu Gheorghe (1882-1934) / 36

1.1.15. Danielescu Ioan Cristu (1884-1966) / 38

1.1.16. David Dumitru / 40

1.1.17. Dima Gheorghe (1847-1925) / 40

1.1.18. Drăgoi Sabin (1894-1968) / 41

1.1.19. Dumitrescu-Bistrița Gheorghe (1895-1992) / 42

1.1.20. Galinescu Gavriil (1883-1960) / 42

1.1.21. Ghika Comănești Ioana (1883-1972) / 43

- 1.1.22. Ghimpețeanu C. G. (1859-?) / 44
- 1.1.23. Glodeanu P.C. / 44
- 1.1.24. Golumba Sava (1894-1957) / 44
- 1.1.25. Ionescu Nelu Ioan (1906-1976) / 46
- 1.1.26. Ionescu-Butaș Alexandru (1894-1983) / 47
- 1.1.27. Ivășcanu Aurel (1908-1990) / 47
- 1.1.28. Ivela A.L. (1878-1927) / 50
- 1.1.29. Kiriatic Dumitru Georgescu (1866-1928) / 51
- 1.1.30. Lungu Nicolae (1900-1993) / 59
- 1.1.31. Magiari Grigore (1895-1975) / 68
- 1.1.32. Mandicevschi Eusebie (1859-1929) / 69
- 1.1.33. Mihăilescu Constantin I. / 69
- 1.1.34. Mihăilescu Elie (1868-1929) / 70
- 1.1.35. Mirea Ilie (1904-1993) / 71
- 1.1.36. Monția Emil (1882-1965) / 73
- 1.1.37. Movilă Juarez (1870-1943) / 75
- 1.1.38. Mureșianu Iacob (1857-1917) / 75
- 1.1.39. Musicescu Gavriil (1847-1903) / 77
- 1.1.40. Oancea Nicolae (1893-1974) / 78
- 1.1.41. Paulian Ion Ștefan (1864-1936) / 81
- 1.1.42. Petrescu Emil / 81
- 1.1.43. Podoleanu Alexandru (1846-1906) / 81
- 1.1.44. Popescu-Brănești Gheorghe (1876-1959) / 83
- 1.1.45. Popescu Ștefan (1884-1956) / 83
- 1.1.46. Popescu Pasărea Ion (1871-1943) / 84
- 1.1.47. Popovici Timotei (1870-1950) / 86
- 1.1.48. Poslușnicu Mihail Gr. (1871-1936) / 91
- 1.1.49. Presmereanu G. Fl. / 93
- 1.1.50. Rădescu D. Mihail (1880-1958) / 93
- 1.1.51. Saxu Nicolae / 94
- 1.1.52. Severeanu Nicolae (1864-1941) / 94

- 1.1.53. Soloveanu V. / 95
- 1.1.54. Soloviu Ion (1876-?) / 97
- 1.1.55. Stoicescu Nicolae / 97
- 1.1.56. Stoicovici Nicolae / 98
- 1.1.57. Stupcanu Theodor V. (1861-1925) / 99
- 1.1.58. Ștefănescu George (1843-1925) / 100
- 1.1.59. Ștefu Nicolae (1855-1914) / 101
- 1.1.60. Teodorescu Livia (1899-1965) / 101
- 1.1.61. Teodorescu Teodor (1876-1920) / 102
- 1.1.62. Teodossiu Grigore (1871-1941) / 103
- 1.1.63. Vasulescu Dumitru S. (1874-1948) / 105
- 1.1.64. Vasilache Vasile / 105
- 1.1.65. Vasilescu Emil St. (1907-1971) / 105
- 1.1.66. Velceanu Iosif (1874-1936) / 107
- 1.1.67. Vicol Ioan D. (1898-1996) / 108
- 1.1.68. Vidu Ion (1863-1931) / 111
- 1.1.69. Voevidca Alexandru (1862-1931) / 112
- 1.1.70. Voiculescu Vintilă / 112
- 1.1.71. Vorobchievci Isidor (1836-1903) / 113
- 1.1.72. Zirra Alexandru (1883-1946) / 115

1.2. Cântecul religios pentru copii în perioada 1944-1950 / 116

- 1.2.1. Perioada august 1944 – august 1948 / 116
- 1.2.2. Cântecul religios pentru copii după reforma învățământului din anul 1948 / 119

2. VIZIUNEA COMPOZITORILOR ROMÂNI DIN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XX-LEA CU PRIVIRE LA ROLUL CÂNTECELOR RELIGIOASE ÎN VIAȚA COPILOR ȘI ACTUALITATEA ACESTEIA / 128

2.1. Cântecul religios-moral – element fundamental în creația muzicală pentru copii / 128

2.1.1. Caracteristici ale cântecului religios pentru copii / 130

2.1.2. Modul de viață - sursă a creației muzicale pentru copii / 137

2.2. Teme ale creației muzicale religioase pentru copii / 148

2.2.1. Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești / 149

2.2.2. Rugăciuni cântate și cântece cu învățături religios-morale / 153

2.3. Rolul cântecului religios-moral în viața copilului / 156

2.3.1. Prezența cântecului religios-moral în viața cotidiană a copilului / 156

2.3.2. Prezența cântecului religios-moral în viața școlară a elevului / 160

2.4. Actualitatea cântecului religios-moral pentru copii / 166

2.4.1. Cântecul religios-moral în educația muzicală românească actuală / 169

2.4.2. Cântecul religios-moral în educația religioasă românească actuală / 174

CONCLUZII / 184

BIBLIOGRAFIE / 186

REZUMAT

1. Considerații introductive

Teza noastră face parte din *domeniul* Teologiei, secțiunea Muzică Bisericească, vizând în special cântecele religioase pentru copii. Caracterul pluridisciplinar al tezei este dat de intersecția mai multor domenii, precum Teologia, Muzica, Istoria, Pedagogia și Literatura.

La începutul secolului al XX-lea, creația muzicală românească destinată copiilor a avut un avânt deosebit, prin ancorarea cântecului școlar în tradiția muzicală autohtonă, cu deviza „cântece românești în școala românească”, avându-l ca exponent pe Dumitru Georgescu Kiriac, susținut de colaboratorii săi și de ministrul Educației din acea perioadă, Spiru Haret, cel care s-a implicat în mod direct în acest demers. Astfel, fără ca melodiile străine să fie eliminate din repertoriile de cântece, procesul educației muzicale se desfășura pe baza cântecelor românești. Megând pe această direcție, pedagogia muzicală românească avea să ajungă la afirmare și apreciere internațională în anul 1936, la Congresul Internațional de Educație Muzicală, desfășurat la Praga, unde a fost reprezentată de Constantin Brăiloiu și George Breazul, împreună cu un cor de fete, condus de Margareta Leon, care a asigurat ilustrația muzicală a principiilor metodice prezentate.

Fundamentul autohton care asigura sursa educației muzicale din această perioadă era constituit de cântecul popular și de cântarea bisericească. De aceea, în manualele și culegerile de muzică alcătuite de autorii călăuziți de aceste coordonate, cântarea bisericească este mereu prezentă, ca element esențial, fiind însoțită și de cântece religios-morale, special create pentru copii.

În calitate de preot, am căutat ca tinerii și copiii din parohie să fie implicați în diverse activități cultural-artistice, între care, la loc de frunte, să fie cântarea corală. În acest fel, având contact cu diferite manuale și culegeri de cântece, am descoperit cum cântarea religioasă era o prezență esențială în prima jumătate a secolului al XX-lea, cum a dispărut apoi total până în anul 1989, iar, după o revenire din ultima decadă a secolului trecut, cum în zilele noastre este iarăși pe cale de dispariție din educația muzicală. Pare de necrezut, dar un elev din clasele primare de astăzi nu poate să afle din manualele de *Muzică și mișcare* faptul că există cântec bisericesc sau religios, deoarece lipsește cu desăvârșire din aceste manuale. Este adevărat că sunt incluse în manualele

actuale colinde sau cântece de stea, însă ele fac parte din folclorul religios. De fapt, tendința actuală este aceea de a asocia și cântările bisericesti cu elementele folclorice, dovadă fiind faptul că, în manualele actuale pentru clasele V-VIII, atunci când apar, aceste cântece sunt incluse la capitolul Folclor. Din punctul nostru de vedere, aceasta este o abdicare de la viziunea clasicilor cântecelor pentru copii, din prima jumătate a secolului trecut, în timpul căroră, a cânta în școală *Cu noi este Dumnezeu* sau *Doamne al puterilor* era ceva firesc, făcând parte din viața de zi cu zi a elevilor.

2. Scopul cercetării

Întrebările în jurul căroră va fi construită întreaga teză sunt următoarele: *În ce măsură opera muzical-religioasă a autorilor din prima jumătate a secolului al XX-lea mai este relevantă pentru o societate secularizată? Mai pot fi revalorificate cântecele religioase pentru copii ale acestor autori în zilele noastre? Ce impact moral educativ poate avea asupra copiilor reintegrarea cântecului religios în manualele școlare actuale?* De aceea, în prezenta lucrare, vom demonstra că, pentru autorii de cântece destinate copiilor din prima jumătate a secolului al XX-lea, cântecul religios era un fundament al educației muzicale, al educației religios-morale, dar și al educației integrale, urmărind astfel ca viziunea și creația lor să se poată valorifica și în prezent. Așadar, ipoteza noastră de cercetare este: *Reintegrarea cântecului religios în cadrul Educației muzicale, Religiei și Educației generale reprezintă un imperativ pentru un proces educativ complet, o educație spirituală integrată și o dezvoltare armonioasă a copiilor din zilele noastre.*

3. Metodele și stadiul cercetării actuale

Pentru a concretiza această idee, principala *metodă* utilizată a fost cea de sistematizare și evaluare critică a izvoarelor, în care vor fi incluse toate operele relevante ale autorilor de cântece religioase din prima jumătate a secolului al XX-lea. În acest sens am cercetat literatura de specialitate, în care se găsesc bio-bibliografiile ale muzicienilor, pentru identificarea tuturor creațiilor muzicale destinate copiilor, apoi, procurând lucrările, am selectat din ele cântecele cu conținut religios.

De asemenea, am comparat cântecele religioase ale autorilor din prima jumătate a secolului al XX-lea cu cântecele acelorași autori, însă modificate textual, precum și cu noile cântece apărute odată cu impunerea regimului comunist, pentru a vedea în ce măsură politica de stat a afectat creația muzicală.

În același timp, am urmărit și viziunea autorilor asupra rolului cântării religioase în viața copiilor, descoperind diverse considerații în prefețele lucrărilor, dar și în reviste din epocă, precum revistele *Muzica* (Revistă pentru cultura muzicală), *Armonia* (Revistă a profesorilor de muzică, publicație de interes profesional) și *Izvoarașul* (Revistă de muzică, artă națională și Folklor).

Subiectul creației muzicale pentru copii din perioada la care facem referire a mai fost abordat în diverse lucrări, precum *Hronicul muzicii românești*, de Octavian Lazăr Cosma, vol. VII, București, Editura Muzicală, 1986, în care este prezentată *Miniatura corală*, ilustrată de câțiva autori ai acestui gen muzical (D.G. Kiriac, E. Mandicevschi, G. Ștephănescu, I. Mureșianu). Însă, fiind o lucrare publicată în anul 1986, tematica religioasă este evitată. După anul 1989, Vasile Vasile, cel care a militat în multe rânduri pentru reșezarea educației muzicale românești pe fundamentele lui George Breazu, a publicat lucrarea *Pagini nescrise din istoria pedagogiei și a culturii românești*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995, în care prezintă cronologic autorii, lucrările și transformările din istoria pedagogiei muzicale românești, până în anul 1948, evidențiind fundamentul autohton (cântecul popular și cântarea bisericească) pe care s-au bazat muzicienii din prima parte a secolului al XX-lea. Fiind o lucrare de istorie a pedagogiei muzicale, conținutul religios al cântecelor nu a putut fi tratat decât la modul general. O contribuție importantă la cunoașterea pedagogiei muzicale interbelice a adus Mihaela Modoran, prin teza de doctorat susținută la București, în anul 2005, sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Dan Voiculescu, intitulată *Educația muzicală în România Interbelică*, analizând cu precădere abordările metodologice ale autorilor de manuale muzicale din această perioadă. Dintre lucrările recente, amintim teza de doctorat susținută la Sibiu, în anul 2016, de Pr. Teodor-Ionuț Ploscaru, sub îndrumarea Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian, intitulată *Muzica religioasă în preocupările lui George Breazu*. Aceasta conține un subcapitol cu titlul *George Breazu și educația muzicală*, în care autorul prezintă rolul muzicii religioase în educație, analizând cântecele religioase din manualele și lucrările muzicale pentru copii scrise de George Breazu.

Așadar, putem conchide că nu există până în momentul de față o lucrare amplă și completă, în care să fie sistematizate și analizate toate aceste creații muzical-religioase pentru copii din prima jumătate a secolului al XX-lea.

4. Importanța cercetării

Este recunoscut rolul educativ pe care îl are muzica, având efecte multiple asupra vieții spiritului. În contextul în care în societatea românească Biserica a fost prima școală a poporului, este evident că nu a existat o delimitare între cântarea bisericească și educația muzicală. Educația muzicală, incluzând apariția materialelor didactice, s-a născut în Biserică. Intelectualii români din prima jumătate a secolului al XX-lea au subliniat deseori rolul esențial al muzicii de a inspira trăirea frumosului, prin cultivarea sentimentului moral, religios, patriotic și social. Informațiile trecute în revistă în lucrarea de față arată că așa au stat lucrurile până în 1948, când, după cum vom constata, s-a intervenit brutal în procesul educativ, pentru a se instaura o nouă direcție în învățământul românesc.

Odată cu instalarea comunismului, cântarea bisericească a fost eliminată din educația muzicală. Lucrurile nu s-au oprit aici: din biografiile marilor compozitori au fost eliminate informațiile privitoare la legăturile lor cu Biserica și a fost trecută sub tăcere creația lor religioasă. Referirile la spiritualitate au fost scoase din educație, iar colindele, în rarele cazuri când se amintea de ele, erau legate de munca câmpului... din vremea dacilor. Muzica a fost subordonată ideologiei comuniste, devenind instrument de propagandă.

După 1989, cântarea bisericească a reintrat în Școală și în educația muzicală a elevilor, fiind semnalată necesitatea întoarcerii la concepția lui George Breazu, reflectată în manualele sale de muzică, privind rolul valorilor naționale și universale, ce îmbina armonios cântările liturgice, creațiile naționale și capodoperele muzicale universale. Lucrurile nu au evoluat însă într-o direcție bună: în prezent, cântarea bisericească ocupă un loc tot mai redus în programa școlară de Educație Muzicală, pierzându-și rolul educativ-formativ și devenind cel mult o chestiune de cultură generală.

În lucrarea de față ne-am referit la autori și lucrări din perioada 1900-1950, cu precizarea că nu am abordat decât tangențial folclorul religios (colinde, cântece de stea, versuri religioase etc.), considerând că acest subiect ar merita o tratare separată.

5. Structura lucrării

În prima jumătate a secolului al XX-lea întâlnim o preocupare deosebită pentru educația muzicală a copiilor, ceea ce a condus la o înflorire a creației muzicale destinate școlărilor. Culegerile de cântece și manualele de muzică alcătuite sunt o mărturie în acest sens, cântecul religios ocupând un rol esențial, date fiind virtuțile lui educative.

Capitolul I al lucrării conține date bio-bibliografice ale creatorilor români de muzică pentru copii din prima jumătate a secolului al XX-lea, prezentați în ordine alfabetică. Ne-am referit în mod special la momentele mai relevante din activitatea lor didactică, cea care de altfel i-a determinat să alcătuiască lucrări muzicale destinate copiilor. Din acestea am extras cântecele cu conținut religios-moral. Un fapt demn de remarcat este acela că multe cântece cu o tematică diversă (natură, școală, joacă etc.) au mesaj religios-moral, ceea ce ne arată că religiosul nu era un domeniu sau un sector separat de viață, ci se întrepătrundea cu celelalte aspecte ale copilăriei.

Finalul primului capitol se referă la transformările care au avut loc în societatea românească între anii 1945-1950, când, odată cu eliminarea religiei din educație, a fost eliminat și cântecul religios-moral. În această perioadă, pentru a se putea umple golul lăsat de absența cântecului religios, s-au creat ori s-au împrumutat cântece cu conținut ideologic, ce cuprindeau ca nouă „religiozitate” devotamentul pentru personajele, partidul și ideologia comunistă.

Capitolul al doilea este o sinteză a viziunii autorilor români de cântece pentru copii din prima jumătate a secolului al XX-lea, cu privire la rolul cântecului religios în viața copiilor, cu implicații în actualitate. În viziunea autorilor de cântece pentru copii din această perioadă, cântarea bisericească nu ține doar de domeniul religiosului, ci prin frumusețea și valorile ei, se extinde la întregul mod de viață al omului, înnobilându-l și înfrumusețându-l. Această putere transformatoare a cântării bisericești nu este pe deplin valorificată în zilele noastre, după cum vom constata în finalul capitolului al doilea.

În concluzie, în lucrarea de față am făcut o trecere în revistă a opiniilor pe care muzicienii și pedagogii din prima jumătate a secolului al XX-lea le-au exprimat, cu privire la muzica religioasă, în manualele și culegerile de muzică publicate, dar și în articole special dedicate acestui subiect. Textele analizate se dovedesc a fi adevărate pledoarii pentru locul cântecului religios în educația muzicală, făcute de personalități cu experiență de decenii în actul educativ și cu rezultate validate de trecerea timpului.

Cântecele pentru copii create în perioada menționată ne descoperă și faptul că autorii nu au văzut în cântecele lor un simplu divertisment prin care și-au distrat copiii, ci, pornind de la plăcerea sau bucuria cântării, au avut în vedere fundamentarea lor axiologică, cântecul devenind un veritabil factor educativ, prin frumusețe și pentru frumusețe. De aceea, în colecțiile muzicale din această perioadă sunt prezente și cântecele religioase, ca modalități de întâlnire cu Frumusețea Supremă, cu Dumnezeu.

Autorii de cântece pentru copii au promovat cântecul religios și ei înșiși au creat cântece religioase destinate copiilor. Pe lângă faptul că are un rol esențial în cadrul cultului, ca mijloc de comuniune cu Dumnezeu și cu semenii, cântarea religioasă este un fundament al educației, prin ancorarea copilului în lumea Împărăției lui Dumnezeu, și este o sursă de podoabe sufletești, prin virtuțile pe care le cultivă în copii. Prin aceasta, ea antrenează puterile sufletești, înobilează caracterul și înfrumusețează conduita copilului.

Cântecul religios din creația pentru copii nu este o anexă a educației, ci un fundament al ei. În manuale și în culegeri, cântecul religios nu este un scop în sine, ci este o prezență firească, vie, deoarece mediul în care trăia copilul era încărcat de conștiința prezenței lui Dumnezeu: dacă învăța, își valorifica mintea luminată de Dumnezeu, dacă muncea, muncea prin puterea și binecuvântarea dată de Dumnezeu, natura înconjurătoare exprima puterea, înțelepciunea, iubirea și purtarea de grijă a lui Dumnezeu, iar joaca era însoțită de cuviința plăcută lui Dumnezeu. Așadar, oriunde cânta (în casă, în școală, în biserică, în natură) și despre orice cânta (despre copilărie, despre natură, despre patrie, despre viață), copilul cânta prezența lui Dumnezeu în toate. Astfel, descoperirea viziunii și activității acestor creatori ne deschide noi perspective pentru educația muzicală, pentru promovarea valorilor evanghelice prin cântare și pentru încadrarea într-un ritm liturgic al vieții.

În vremurile în care trăim, pe de o parte, se observă tendința de a vedea în muzică doar un factor de divertisment, chiar și în manualele de muzică făcându-se simțită această influență, iar pe de altă parte, cântarea bisericească este văzută ca gen muzical destinat doar locașului de cult sau sălii de concert. Cercetarea noastră ne descoperă că, pășind pe urmele creatorilor din prima jumătate a secolului al XX-lea, se pot rezolva ambele probleme, în sensul în care autorii menționați valorificau atât menirea axiologică a muzicii, cât și funcția educativă a cântării bisericești.

De aceea, scopul demersului de față este acela de a aduce în actualitate cântecele pentru copii din prima jumătate a secolului al XX-lea, dar și aspirațiile creatorilor de atunci, și

valorificarea acestora în zilele noastre. Considerăm că redescoperirea lor ne va ajuta să îmbogățim nu numai repertoriile corale, ci mai ales sufletele copiilor.

Nu în ultimul rând, la nivel practic, preoții, dascălii sau cântăreții bisericești, văzând strădaniile acestor pedagogi și cântecele create de ei, pot fi impulsionați să organizeze coruri de copii, pe fundamente religio-morale.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. BACIU, Constantin I., *Coruri, didactice, epice, lirice, spirituale*, Dorna-Vatra, 1939.
2. BOTEZ, Marcel, *Cântece și semne muzicale*. Carte pentru clasa a III-a tuturor școalelor de grad secundar, Craiova, Editura Scrisul Românesc S.A., 1932.
3. BOTEZ, Marcel, *Cântece și semne muzicale*. Carte pentru clasa a IV-a tuturor școalelor de grad secundar, Craiova, Editura Scrisul Românesc S.A., 1938.
4. BOTEZ, Marcel, *Îndrumări în viața muzicală*. Carte pentru clasa a V-a a tuturor școalelor de grad secundar, Craiova, Editura Scrisul Românesc S.A., 1936.
5. BOTEZ, Marcel, *Îndrumări în viața muzicală*. Carte pentru clasa a VI-a a tuturor școalelor de grad secundar, Craiova, Editura Scrisul Românesc S.A., 1936.
6. BRĂILOIU, C., CROITORU, I., *Manual de muzică*, pentru clasa I a Școalelor Secundare, Ediția V, București, Editura Autorilor Asociați, 1937-1938.
7. BRĂILOIU, Constantin, POPOVICI, V.I., *Coruri și cântece pentru tineretul școlar, extrașcolar și premilitar*, București, 1943.
8. BRĂTIANU, Ionel, *Coruri pentru ambele sexe*, București, Cartea Românească, 1919.
9. BREAZUL, George, *Carte de cântece pentru clasa a IV-a secundară de băieți și fete*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1933.
10. BREAZUL, George, DRĂGOI, Sabin, *Carte de cântece pentru clasa a II-a secundară de băieți și fete*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1934.
11. BREAZUL, George, DRĂGOI, Sabin, *Carte de cântece pentru clasa I secundară de băieți și fete*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1943.
12. CĂPRIȚA, Ioan, *Coruri*, după diferiți autori pentru una, două și trei voci, Ediția I, pentru uzul școlar de ambele sexe: Primar, Secundar, Normal și Seminarii, Chișinău, Litografia, Frații Grabovski&Mairot, s.a.
13. CHIRESCU, I.D., BREAZUL, G., *Colecție de coruri*. Voci egale, vol. II, Craiova, Editura Scrisul Românesc, s.a.
14. CHIRESCU, I.D., BREAZUL, G., *Repertor coral pentru școli*, Craiova, Editura Scrisul Românesc S.A., s.a.
15. COLUMBA, Sava, *Cărticică de cântece pe una și două voci*, pentru elevii cursului inferior a școalelor secundare de ambe sexe, Cluj, Lito Schildkraut.

16. COLUMBA, Sava, *Culegere de 60 coruri mixte pentru uzul școalelor secundare și societăți corale*, Partea I, Cluj, Litografiat la Inst. Lit. Baga., 1927.
17. COMIȘEL, Gheorghe, POPESCU, Al., ANDREESCU, D., *Cântările Sf. Liturghii pentru două voci*, pentru corurile școlare populare și sătești, caiet I și III, Ploiești, 1932.
18. CRISTESCU, Cecilia, *Colecție de coruri școlare pe trei voci egale*, București, Tip. Graiul românesc, 1925.
19. CRIȘAN, Iuliu, *Din Repertoriul Școalei din Săliște*. Colecțiune de cântece în 1, 2 și 3 voci pentru folosul școalelor primare, medii și a liceelor inferioare, Ediția I, Cluj, Imprimeria „Minerva”, 1922.
20. CROITORU, I., *Liturghia psaltică omofonă pentru școală și popor*, București, 1940.
21. CUCLIN, Dimitrie, *80 Cântece pentru copii*, pe texte proprii, manuscrise B.A.R., cota 9042, f.a..
22. CUCLIN, Dimitrie, *Manual de muzică, pentru clasa I-a secundară*, București, Editura „Cartea Românească”, 1936.
23. CUCLIN, Dimitrie, *Manual de muzică, pentru clasa a III-a secundară*, București, Editura „Cartea Românească”, 1937.
24. CUCLIN, Dimitrie, *Manual de muzică, pentru clasa a IV-a secundară*, București, Editura „Cartea Românească”, 1937.
25. CUCLIN, Dimitrie, *Manual de muzică, pentru clasa a V-a secundară*, București, Editura „Cartea Românească”, 1937.
26. CUCLIN, Dimitrie, *Tratat elementar de muzică*, pentru cl. I-VIII ale Școalelor Secundare, Aprobate de Ministerul Educației Naționale cu nr. 251.852/ 946, s.l., 1946.
27. CUCLIN, Dimitrie, *Tratat elementar de muzică*, pentru cl. I-VIII ale Școalelor Secundare, Aprobate de Ministerul Educației Naționale cu nr. 251.852/ 946, s.l., 1946.
28. CUCLIN, Dimitrie, IONESCU, Nelu, *Cântece pentru străjieri*, aprobate de „Straja Țării”, s.l., s. Edit., 1938
29. CUCLIN, Dimitrie, IONESCU, Nelu, *Coruri pentru voci egale*, București, Editura „Cartea Românească”, 1937.
30. CUCU, G., *12 Colinde populare*, București, Tipografia Dorneanu, 1924.

31. CUCU, G., *Liturgie pe trei voci egale*, pentru uzul seminariilor, școalelor normale de băieți și fete, școalelor de cântăreți bisericești, precum și pentru toate corurile bisericești formate din tineri, București, Atelierele „Cartea Românească”, f.a.
32. CUCU, G., *Trei coruri religioase*, pe trei voci egale, pentru uzul tuturor școalelor, adunărilor religioase și societăților corale, ediție îngrijită de Justina G. Cucu, profesoară de muzică, București, Atelierele „Cartea Românească”, (f. a.).
33. CUCU, G., *Zece cântece religioase*, pe trei voci egale, pentru trebuința tuturor școalelor și adunărilor religioase, București, Tiparul Tipografiei „Realitatea”, 1930.
34. DANIELESCU, Ioan Cr., *34 Coruri*, compuse și aranjate pentru 2 și 3 voci egale, Craiova, Instalațiunea specială de note muzicale, Scrisul Românesc S. A., 1931.
35. DARIU, Ioan, *Carte de cântece pentru tinerimea școlară de ambe sexele și de toate gradele*, Brașov, 1900.
36. DAVID, Dumitru, „Imnul tinerimii creștine”, în *Cultura*, anul XXVIII, 8-9/1939, p.54.
37. DAVID, Dumitru, *Coruri religioase și populare*. Pentru șezători și serbări școlare, culese și orânduite de Dumitru David și Gheorghe Dandescu, Piatra-Neamț, 1939.
38. DIACONI, C. C., TRANDAFIR, Ion, GLĂGĂNEANU, D., *Cântările Sf. Liturghii pe două voci*, după melodii bisericești, pentru trebuința corurilor școlare, București, 1942.
39. DIMA, G., *Din lumea copiilor*, Craiova, Editura Scrisul Românesc S.A., 1930.
40. DUMITRESCU-BISTRIȚA, Gh. N., *Cântece patriotice și școlare pe 2 voci*, Ediția I, Bistrița-Mehedinți, Editura și Tipografia „Izvorășul”, 1932.
41. DUMITRESCU-BISTRIȚA, Gheorghe, *Liturghia pentru școalele primare*, pe două voci, Bistrița-Mehedinți, ediție proprie, f. a.
42. GHIMPEȚEANU, C., *Cântările Sfintei Leturghii pe trei voci*. Tradusă după mai mulți autori ruși, București, Institutul de Arte Grafice „Carol Göbl”, 1912.
43. GHIMPEȚEANU, C., *Trei rugăciuni*. Compuse pe două voci egale. Pentru usul scolelor primare, urbane și rurale la intrare și eșire din clasă, Slatina, Editura Librăriei și Tipografiei Societății, 1900.
44. GLODEANU, P.C., *Culegere de cânturi*. Pentru usul școalelor primare și secundare, caiet I, București, Tipo-litografia și fonderia de Litere, Dor. P. Cucu, 1894.
45. IONESCU, Nelu, *Manual de muzică*, pentru clasa I-a a Gimnaziului unic, Ediția a II-a, București, Edit. SOCEC&Co., S.A.R., 1946.

46. IONESCU, Nelu, POTOLEA, I.M., *Manual de muzică*, pentru clasa I-a a Gimnaziului unic, București, Edit. SOCEC&Co., S.A.R., 1945.
47. IVELA, A.L., *Al IV-lea album muzical*, cuprinzând coruri școlare în trei voci egale și patru voci mixte, pentru clasele de ansamblu coral ale școalelor secundare, București, Ed. Alcalay, 1919.
48. IVELA, A.L., *Culegere de cântece și coruri pentru școalele secundare*, broșura I și II, București, Ed. Feder, 1912.
49. IVELA, A.L., *Lira școlarului*, (a treia), numai cu versuri, cuprinzând cântece școlare pentru învățământul muzical după auz, București, „Viața Românească”, 1922.
50. IVELA, A.L., MAGIARI, Grigore, *Manual de muzică vocală* cuprinzând solfegii și cântece pentru clasa I-a secundară, de ambele sexe, Ediția a II-a, București, Edit. Libr. „Universala” Alcalay and co., 1930-1931.
51. JONESCU BUTAȘ, Al., *10 Coruri mixte*, pentru uzul școalelor secundare și societăților corale, caiet I, Cluj, Tip. Schildkrant, f.a.
52. KIRIAC, D.G., *Cântările Liturgiei pentru copii și popor*, lucrare aprobată de Sfântul Sinod și de Ministerul Instrucției, Ediția a II-a, Târgu Jiu, Institutul de Arte Grafice N. D. Miloșescu, 1926.
53. KIRIAC, D.G., *Cântece și coruri școlare, caiet I și II*, Leipzig, Oscar Brandstetter, 1902 (ed. a III-a, 1928).
54. KIRIAC, D.G., *Cântece și coruri școlare*, pentru toate treptele învățământului, ediție postumă, îngrijită de Const. Brăiloiu, București, Atelierele Grafice SOCEC&Co., 1930.
55. KIRIAC, D.G., *Coruri școlare*, pentru 2 și 3 voci de copii, compuse și aranjate de către mai mulți membri ai Societății Corale Române „Carmen”, vol I, București, Inst. De Arte Grafice „Carol Göbl”, 1904.
56. KIRIAC, D.G., BĂNULESCU, N., CUCU, Gheorghe, *Culegere de coruri*, pentru voci mixte, pentru uzul școalelor secundare și al societăților corale, București, Ed. Carol Göbl, 1911.
57. KIRIAC, D.G., BĂNULESCU, N., SAXU, N., *Cântece și Coruri școlare*, pentru uzul copiilor din școalele primare, Ediția a II-a, Tip. „România Nouă”, Th. Voinea, București, 1923.
58. KIRIAC, D.G., *Cântece și coruri*, pentru copii și școlari, cu și fără acompaniament, Ediție îngrijită de Ioan D. CHIRESCU, Editura Muzicală a Uniuunii Compozitorilor din Republica Sociaistă România, 1967.

59. KLENK, Robert, CERCHEZ, Nicu P., *Carte de muzică, pentru școalele normale și secundare de ambele sexe clasa I-a*, București, Institut de Arte Grafice CAROL GÖBL, 1915.
60. MAGIARI, Gr., LUNGU, Nicolae, *Carte de muzică, pentru clasa a I-a secundară a tuturor școalelor de băieți și fete*, București, Tipografia „Lupta”, N. Stroilă, 1940.
61. MAGIARI, Gr., LUNGU, Nicolae, *Carte de muzică, pentru clasa a II-a secundară a tuturor școalelor de băieți și fete*, București, Tipografia „Lupta”, N. Stroilă, 1941.
62. MAGIARI, Gr., LUNGU, Nicolae, *Carte de muzică, pentru clasa a III-a secundară a tuturor școalelor de băieți și fete*, București, Edit. „UNIVERSUL”, 1945.
63. MAGIARI, Gr., LUNGU, Nicolae, *Carte de muzică, pentru clasa a IV-a secundară a tuturor școalelor de băieți și fete*, București, Institutul de Arte Grafice „Tiparul Românesc”, 1935.
64. MAGIARI, Gr., LUNGU, Nicolae, *Carte de muzică, pentru clasa a IV-a secundară a tuturor școalelor de băieți și fete*, București, Tipografia „Lupta”, N Stroilă, 1943.
65. MAGIARI, Gr., LUNGU, Nicolae, *Carte de muzică, pentru clasa a V-a secundară a tuturor școalelor de băieți și fete*, București, Institutul de Arte Grafice „Tiparul Românesc”, 1935.
66. MAGIARI, Gr., LUNGU, Nicolae, *Carte de muzică, pentru clasa a VII-a secundară a tuturor școalelor de băieți și fete*, Ediția a II-a, Edit. UNIVERSUL S.A., 1944.
67. MARINESCU, AL., CIOCAN, Ioan, IVĂȘCANU, Aurel, *Educație fizică, joc și cântec*, pentru școala primară, Făgăraș, Editura Librăriei Ioan Lazăr, 1936.
68. MICHĂLIESCU, Elie, *Colecțiune de cânturi corale pentru usul școalelor*, Broșura I, Ediția II, Craiova, Institutul de editură „Ralian și Ignat Țamitea”, 1903.
69. MIHĂILESCU, Constantin I., *44 Coruri*, pentru patru voci egale adunate și parte aranjate pentru elevele Școalei profesionale, Iași, 1911-1912.
70. MIHĂILESCU, Constantin I., *Leturghia, pentru 3 și 4 voci egale*, aranjată pentru elevele Școalei Profesionale, Iași, 1911-1912.
71. MIREA, Ilie I., *Colecție de cântece școlare și populare pe 1-4 voci*, București, Editura „Cugetarea” – P.C. Georgescu Delafras, 1936.
72. MONȚIA, Emil, UNGUREANU, I. D., *Cântul nostru, Cântece și coruri*, pentru clasele I-VII primare, București, Editura Cugetarea-Georgescu Delafras, 1941.
73. MOVILĂ, Juarez, *Colecțiune de cântece pentru copii*, Ediția I, București, Editura Librăriei Leon Alcalay, 1895.

74. MUREȘIANU, Iacob, *Colecțiuni de cântece corale*. Pentru școalele elementare, medii și secundare, București, Editura „Cartea Românească”, s.a.
75. OANCEA, N., *Culegere de cântece românești*. Pentru învățatorime, culese, aranjate, compuse pe 2 și 3 voci egale și pentru cor mixt, București, Editura Comitetului Școlar Județean Ilfov, 1934.
76. OANCEA, N., *Floricele, cântece pentru copii*, București, Institutul de Arte Grafice „Lupta”, N. Stoilă, 1933.
77. OANCEA, N., SORICU, I.U., *Carte de cântece. Pentru clasa I și II primară*, București, Editura Librăriei Pavel Suru, 1936.
78. OANCEA, N., SORICU, I.U., *Carte de cântece. Pentru clasa III primară*, București, Editura Librăriei Pavel Suru, 1936.
79. OANCEA, N., SORICU, I.U., *Carte de cântece. Pentru clasa IV primară*, București, Editura Librăriei Pavel Suru, 1936.
80. OANCEA, Nicolae, *Coruri școlare, clasele I, II, III, IV*, Brașov, Litografia Lehmann, 1923.
81. PETRESCU, Emil, *Culegere de coruri*. Pe una, două, trei voci egale și patru voci mixte. Pentru clasa de ansamblu a școalelor secundare, București, Editura „Carte Românească”, 1942.
82. PLOIEȘTEANU, Nifon N., *Carte de muzică bisericească, pe psaltichie și pe note liniare, pentru trei voci*, București, Tipografiile Joseph Göbl („Gutenberg”) a Cărților Bisericești și Carol Göbl, 1902.
83. POPESCU, Ștefan, NEGRU, Mihail; *Douăsprezece Coruri în două și trei voci egale*, București, Lucrare aprobată de Consiliul permanent al Ministerului Instrucțiunii, Cultelor și Artelor, 1935.
84. POPESCU-PASĂREA, I., *Culegere de Cântări Bisericești, ce se cântă de către preoți în sobor la diferite servicii bisericești*, București, Tipografia Cărților Bisericești, 1940.
85. POPESCU-PASĂREA, I., *Colecțiune de cântări bisericești alese. Imne școlare și cântece populare (cu notație psaltică)*, București, Tipografia Cărților Bisericești, 1921.
86. POPESCU-PASĂREA, I., *Colecțiune de cântări bisericești, școlare și populare, partea I*, București, Tipografia Profesională Dimitrie C. Ionescu, 1912.

87. POPESCU-PASĂREA, I., *Colecțiune de imne școlare*, compusă și scrisă pe notațiunea muzicii orientale (...) și cu un adaos după diferiți alți autori, București, Tipografia Cărților Bisericești, 1900.
88. POPESCU-PASĂREA, I., COMANA, G., BREAZU, George, *Cântările Sf. Liturghii întocmite pentru școală și popor*, Craiova-București, Editura Scrisul Românesc, 1936.
89. POPOVICI, Timotei, *Cântări liturgice*, compuse pentru cor de copii, Sibiu, Tip. W. Krafft, 1902.
90. POPOVICI, Timotei, *Cântece și Coruri Școlare*, pentru uzul copiilor din școalele primare, ediția a II-a, București, Tip. „România Nouă”, 1923.
91. POPOVICI, Timotei, *Carte de cântece*. Partea 1. Cântece în 1, 2 și 3 voci egale pt. azilele de copii, școalele primare și cursul inferior al școalelor secundare, Sibiu, Tipografia Drotleff, 1923.
92. POSLUȘNICU, Mih. Gr., *Crestomația Musicală*, pentru clasa I a Școalelor Secundare de ambe sexe, ediția VII, București, Edit. Cartea Românească, 1929.
93. PREȘMEREANU, G.Fl., *Lira de aur*. Colecțiune de cântece și coruri în 2 și 3 voci, pentru școalele populare și medii și pentru usul reuniunilor de cântări, Brașov, Litografia Herz, 1913.
94. RĂDESCU, M.D., *Amintiri din școală*, Melodii Tradiționale Bisericești și Naționale Românești, armonizate pe 2-3 voci și 4 voci mixte pentru uzul școalelor secundare, școli normale și seminarii, Craiova, Editură proprie de note muzicale, s.a.
95. SACHELARIE, I., „Concursul corurilor din județul Mehedinți”, în *Armonia*, an V, 3-4/1928, p.5-8.
96. SAXU, N., BREAZUL, G., *Carte de cântece pentru copii, clasa I primară*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, s.a.
97. SAXU, N., BREAZUL, G., *Carte de cântece pentru copii, clasa II primară*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, s.a..
98. SAXU, N., BREAZUL, G., *Carte de cântece pentru copii, clasa III primară*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, s.a.
99. SAXU, N., BREAZUL, G., *Carte de cântece pentru copii, clasa IV primară*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, s.a.

100. SAXU, Nicolae, BREAZUL, George, *Cântece românești pentru școala primară*, București, „Bucovina” I. E. Torouțiu, 1943.
101. SEVEREANU, Maria M., *20 de cântece*. Pe două voci egale, pentru usul școalelor primare și secundare, București, Tipografia și Fonderia de litere Dor. P. Cucu, 1904.
102. SEVEREANU, Maria, SEVEREANU, N., *Lectură muzicală*, pentru Clasa a II-a secundară, ediția a VIII-a, Buzău, Tipografia Librărilor Ioan Călinescu, 1929.
103. SEVEREANU, Maria, SEVEREANU, N., *Lectură muzicală, pentru Clasa I secundară*, ediția a VIII-a, Buzău, Tipografia Librărilor Ioan Călinescu, 1929.
104. SOLOVEANU, V., *Repertor de cântece scolastice*. Pe o voce și pe două voci, cu un început de exerciții de intonație, pentru usul școalelor, Craiova, Tipo-litografia Națională Ralian și Ignat Samițcă, 1900.
105. SOLOVEANU, V., COMIȘEL, G., *Cântarea copiilor*. Repertor pe o voce, două și trei voci, pentru usul școalelor primare și secundare, Tip.-Leg. „Văcărești”, s.a.
106. SOLOVIU, I., *Colecțiune de coruri școlare*. Pentru trei voci, Craiova, „Ramuri” – Societate anonimă, 1924.
107. STOICESCU, Nicolae, *Cântări ortodoxe rituale și nerituale pentru educație religioasă (...)*, adunate, transpuse de pe muzica psaltică pe cea lineară și puse în ordine, pentru uzul popular, școli și biserici, revăzute de Ștefan Popescu, București, Fântâna Darurilor, 1942.
108. STOICOVICI, N., *Colecțiune de cântece și cântări bisericesci*. Pentru scolele populare, Partea I (Cântece și cântări bisericesci într-o voce, pentru anii I, II și III de școlă), Brasso, Editura Librăriei H. Zeitner, 1903.
109. STUPCANU, Teodor V., *Colecție de cânturi școlare, religioase, patriotice și naționale*, pe una și două voci egale, Iași, Proprietatea autorului, 1910.
110. TĂNĂSESCU, Mihail, SOLOVEANU, Vasile, *Carte de muzică (solfegii), pentru clasa I-a secundară (băieți și fete)*, București, Cartea Românească, Institutul de Arte Grafice CAROL GÖBL, 1920.
111. TEODORESCU, L., *Curs de muzică, pentru cl. I-a secundară*, cuprinzând grafica sunetelor muzicale, cântece și solfegii, Ediția a II-a, București, Editura Autoarei, Depozit General Librăria „SOCEC”, 1943.
112. TEODORESCU, Livia, *Curs de muzică, pentru cl. a V-a secundară*, Craiova-București, Scrisul Românesc S. A., 1929.

113. TEODORESCU, Livia, *Curs de muzică, pentru cl. VII-a secundară*, Ediția a II-a, Focșani, Tipografia „Cartea Putnei”, 1935.
114. TEODOSSIU, Gr., *Ciripit de păsărele. Cântece și jocuri pentru copii. Pentru familii, grădinile de copii și școalele primare*, vol I, București, Editura „Cartea Românească”, 1933.
115. TEODOSSIU, Gr., *Ciripit de păsărele. Cântece și jocuri pentru copii. Pentru familii, grădinile de copii și școalele primare*, vol. II, București, Editura „Cartea Românească”, 1936.
116. VASCULESCU, D.S., *Coruri ostășești, scolastice, religioase, instructive*, s.l., 1915.
117. VASILACHE, Vasile, GAGOS, Dumitru, *87 coruri școlare. Colinde, religioase, patriotice, diferite genuri, străine, ocazionale pe 1,2 și 3 voci egale*, Iași, Tipografia „Presa bună”, 1941.
118. VASILESCU, Emil St., *Carte de cântece și coruri școlare. Pentru școalele de copii mici, primare, supra-primare și secundare, curs interior*, Ploiești, Tipografia Unirea, s.a.
119. VELCEANU, Iosif, *Banatul muzical, cântece pentru coruri de copii pe 2 și 3 voci, seria II*, Timișoara, LITO PREGLER, 1935.
120. VICOL, Ioan D., *Carte de cântece și învățături muzicale, pentru clasa I-a a tuturor școalelor secundare de băieți și fete*, București, Editura „Cugetarea” P. C. Georgescu-Delafraș, 1938.
121. VICOL, Ioan D., *Carte de cântece și învățături muzicale, pentru clasa a III-a, a tuturor școalelor secundare de băieți și fete*, București, Editura „Cugetarea”, 1939.
122. VIDU, Ioan, *Liturghia Sfântului Chrisostom. Terzet pentru școlari*, Leipzig, 1896.
123. VOICULESCU, Vintilă, *Cântece pentru copii, pe două voci*, București, Editura Cugetarea, 1939.
124. VOROBCHIEVICI, Isidor, *Colecțiune de cântece pentru școalele populare, fascioarele I-III*, Viena, Editura I. R. a Cărților școlastice, 1902-1903.
125. ZIRRA, Al.I., *43 Coruri pentru uzul școalelor secundare, normale, profesionale, seminarii*, Craiova, Scrisul Românesc, 1928.